

Liberan vuositeema 2015

ON AIKA PALAUTTAA AITO TASA-ARVON KÄSITE

Kaikki kannattavat tasa-arvoa Suomessa. Jokainen puolue, jokainen poliitikko, jokainen julkinen keskustelija ilmoittaa olevansa tasa-arvon kannattaja. Tasa-arvo on kuulunut kansanvallan poliittiseen retoriikkaan ainakin Ranskan vallankumouksen kuuluisasta tunnuslauseesta saakka.

Jokainen siis kannattaa tasa-arvoa, mutta kaikki eivät suinkaan ole yhtä mieltä siitä, mitä tasa-arvo tarkoittaa.

Yksi tapa lähestyä asiaa on ajatella, että jokaisella on oikeus muodostaa omat päämääränsä ja tavoitella niitä, kunhan kunnioittaa toisten oikeutta tehdä samoin. Tasa-arvo on sitä, että kaikilla on samanlainen oikeus ajaa omia päämääriään, eikä kenenkään tavoitteilla ole etusijaa. Käytännöllisemmällä tasolla tämä tasa-arvo tarkoittaa yhdenvertaisuutta lain edessä, yhdenvertaisia poliittisia oikeuksia, syrjinnän kieltämistä ja yhtäläistä omaisuuden suojaa.

Tällaisesta tasa-arvosta puhutaan joskus vähän epämääräisesti mahdollisuuksien tasa-arvona. Monesti mahdollisuuksien tasa-arvoon liitetään myös perinteiset vapausoikeudet. Jokainen saa päättää, mikä hänelle on tärkeää ja tavoitella sitä parhaiden kykyjensä mukaan vapaaehtoisessa vaihdannassa ja yhteistyössä muiden kanssa. Mutta tämä tasa-arvoinen oikeus tavoitella omia päämääriään ei tietenkään takaa sitä, että lopputulos on kaikille yhtäläinen. Päinvastoin, vapaaehtoinen vaihdanta ja yhteistoiminta johtaa useimmiten varsin epätasaiseen hyvien asioiden jakaumaan ihmisten kesken.

Ja juuri tässä on tasa-arvon käsitteeseen liittyvä keskeinen ongelma. Miten järjestelmä voi olla tasa-arvoinen jos lopputulos on epätasainen? Erityisesti poliittista vasemmistoa edustavien ajattelijoiden mielestä on vää-

rin puhua tasa-arvosta, kun ihmisten tosiasiallinen kyky saavuttaa omat tavoitteensa on niin erilainen. Rikkaan tai lahjakkaan mahdollisuudet ovat aivan erilaiset kuin köyhän tai keskinkertaisen. Lopputulokseen liittyy myös satunnaisuutta, jolloin aivan samanlaisten ihmisten kohtalo voi olla aivan erilainen.

Näiden ajatusten mukaan tasa-arvo toteutuu vain, jos paitsi säännöt, myös lopputulos on tasainen. Tätä tasa-arvokäsitystä voidaan kutsua lopputulosten tasa-arvoksi. Lopputulosten tasa-arvoa pyritään edistämään keskeisesti valtion interventiolla verotuksen, tulonsiirtojen ja julkisen tuotannon kautta. Ja tästä syntyy tasa-arvokeskustelun keskeinen jännite. Positiivisen tasa-arvon edistäminen vaatii usein puuttumista toisten vapauteen ja toisten suosimista toisten kustannuksella. Tämä tapahtuu jalojen tavoitteiden nimissä, mutta nämä tavoitteet tulevat ylhäältäpäin, eivätkä ihmisistä itsestään.

Suomessa keskustelu tasa-arvosta on usein aika suoraviivaista. Tasa-arvo samaistetaan helposti tulonjaon tasoittamisen vaatimukseen. Muita tasa-arvon ulottuvuuksia ei monestikaan käsitellä, saati tulonjaon tasoittamisen vaikutuksia muihin tärkeisiin asioihin.

Libera tuo vuonna 2015 tasa-arvon käsitteen yhteiskunnallisen keskustelun aiheeksi. Mikä on tärkeintä tasa-arvoa? Onko tasa-arvon ja vapauden välillä ristiriitaa? Asiaa lähestytään niin ajankohtaisten arvokysymysten kuin taloudellisten aiheiden kautta. Tulisiko kirkon erityisasema lainsäädännössä purkaa? Olisiko aika siirtä sukupuolineutraaliin asevelvollisuuteen? Mitä on oikeudenmukainen tulonjako? Ovatko yrittäjät uusia torppareita? Millainen on tasa-arvoinen verotus?

On aika palauttaa aito tasa-arvokeskustelu.

Libera

V A P A U S & V A S T U U

Libera-säätiö on vuonna 2011 perustettu itsenäinen ja puoluepoliittisesti sitoutumaton ajatuspaja, joka tukee ja edistää yksilönvapautta, vapaata yrittäjyyttä, vapaita markkinoita ja vapaata yhteiskuntaa. Sen toiminta koostuu tiedotus- ja julkaisutoiminnasta, tutkimustyöstä ja tapahtumien järjestämisestä. Libera on yksityisesti rahoitettu, toiminnallinen ja yleishyödyllinen säätiö. WWW.LIBERA.FI

